

SPIS TREŚCI

OD AUTORA

19

Część pierwsza

ZAGADNIENIA WSTĘPNE

Rozdział 1. Pojęcie i zakres psychologii kryminalistycznej	23
1.1. Specyfika psychologii kryminalistycznej	23
1.2. Psychologiczne aspekty zeznań i wyjaśnień	35
1.3. Pojęcie psychologii kryminalistycznej	37
Rozdział 2. Historia rozwoju psychologii kryminalistycznej	39
2.1. Rozwój psychologii eksperymentalnej	39
2.2. Ewolucja psychologii sądowej	47
Rozdział 3. Problemy etyczne zawodu psychologa kryminalistycznego i sądowego	55
3.1. Kodeksy etyczne psychologów	55
3.2. Standardy działalności psychologów dla potrzeb wymiaru sprawiedliwości	58
Rozdział 4. Szkolenie w zakresie psychologii kryminalistycznej	75
4.1. Szkolenie w zakresie przesłuchania świadków i podejrzanych	75
4.2. Szkolenie w dziedzinie wywiadu poznawczego	86
4.3. Szkolenie w zakresie kierowania rozmową	92
4.4. Kursy przesłuchania dla zaawansowanych	93
Rozdział 5. Przystępczość z perspektywy psychologii ewolucyjnej	96
5.1. Pojęcie psychologii ewolucyjnej	96
5.2. Zastosowanie psychologii ewolucyjnej w praktyce badań przestępstw	98
Literatura uzupełniająca	121

Część druga**PSYCHOLOGIA SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW**

Rozdział 6. Motywacja działań przestępnych	127
6.1. Natura motywacji działań przestępnych	127
6.2. Psychologiczna charakterystyka procesu motywacyjnego	136
Rozdział 7. Destruktywne emocje w etiologii zachowań przestępczych	145
7.1. Rodzaje emocji	145
7.2. Wpływ emocji na agresywne zachowanie	148
7.3. Prześladowanie	156
7.4. Zazdrość	159
7.5. Upředzenia	164
7.6. Silne wzburzenie	166
Rozdział 8. Motywacja zachowań agresywnych sprawców przestępstw	170
8.1. Agresja	170
8.2. Zachowanie lękowo-agresywne	179
8.3. Zachowania agresywne a przestępstwo	190
8.4. Istota agresji relacyjnej	192
8.5. Etiologia zachowań agresywnych	194
8.6. Mechanizmy neutralizacji agresywności	196
Rozdział 9. Diagnoza procesów motywacyjnych sprawców przestępstw	199
9.1. Klasyfikacja motywów	199
9.2. Postępowanie diagnostyczne	200
Rozdział 10. Interpretacja postępowania obrazującego a problem wolności woli	219
10.1. Postępowanie obrazujące	219
10.2. Zdolność sterowania zachowaniem	223
Rozdział 11. Działalność organizacji przestępczych	229
11.1. Teorie tłumaczące przestępczość zorganizowaną	229
11.2. Teoria związków i sojuszy	230
11.3. Teoria sieci	231
11.4. Teoria kontraktowa	232
11.5. Inne teorie organizacyjne	233
Rozdział 12. Wpływ grupy na formowanie się motywacji zachowania przestępnego	236
12.1. Rola oddziaływania społecznego	236
12.2. Rodzaje interwencji	243
Rozdział 13. Temperament jako czynnik kryminogeny	258
13.1. Pojęcie temperamentu	258
13.2. Psychotyczność	265
13.3. Reaktywność i aktywność	271

Rozdział 14. Terroryzm jako problem globalny	278
Rozdział 15. Psychospołeczne aspekty przestępczości terrorystycznej	291
Rozdział 16. Psychologiczna charakterystyka sprawców zabójstw	315
16.1. Osoby dorosłe jako sprawcy zabójstw	315
16.2. Zabójcy seryjni	323
16.3. Emocje w etiologii procesu motywacyjnego	334
16.4. Sytuacje trudne	337
16.5. Stan psychofizyczny sprawców zabójstw	338
Rozdział 17. Czyny przestępne pod wpływem silnego wzburzenia	342
17.1. Pojęcie „silne wzburzenie”	342
17.2. Zespół stresu pourazowego	350
Rozdział 18. Motywacja zachowań przestępczych nieletnich	358
18.1. Cechy charakterystyczne przestępczości nieletnich	358
18.2. Młodzieżowe podkultury przestępcze	362
18.3. Nieprzystosowanie	366
18.4. Samoocena	373
Rozdział 19. Psychologia młodocianych sprawców przemocy	376
19.1. Klasyfikacja młodocianych sprawców przestępstw	376
19.2. Przyczyny przestępczości	379
Rozdział 20. Zabójstwa popełniane przez nieletnich	385
20.1. Dane statystyczne	385
20.2. Ocena zabójstw dokonanych przez nieletnich	387
Rozdział 21. Psychospołeczne aspekty przestępczości nieagresywnej	411
21.1. Osobowość psychopatyczna	411
21.2. Zachowania manipulacyjne	421
21.3. Psychologiczne i społeczne mechanizmy przestępczości nieagresywnej	428
Rozdział 22. Uwarunkowania przestępczości gospodarczej	431
22.1. Patologia życia gospodarczego	431
22.2. Formy przestępczości gospodarczej	436
22.3. Próba klasyfikacji przestępców gospodarczych	444
Rozdział 23. Przemoc w rodzinie	450
23.1. Istota przemocy w rodzinie	450
23.2. Rozmiary przemocy w rodzinie	456
23.3. Teorie wyjaśniające przemoc w rodzinie	463
23.4. Obowiązek współżycia seksualnego	472
23.5. Zaburzenia więzi międzyludzkich	484
Rozdział 24. Mobbing i molestowanie seksualne	489
24.1. Prześladowanie w miejscu pracy	489
24.2. Skutki mobbingu	494
24.3. Molestowanie seksualne	497

	42.4. Bezradność	873
Rozdział 43.	Strach przed terroryzmem	878
	43.1. Analiza pojęcia terroru i terroryzmu	878
	43.2. Komponenty emocjonalne strachu	885
	43.3. Wpływ stresu na psychikę	888
Rozdział 44.	Obraz ofiary przestępstwa w środkach masowego przekazu	895
	44.1. Pojęcie informacji	895
	44.2. Medialna konstrukcja informacji o ofiarach przestępstw	897
	44.3. Ocena informacji medialnych	904
	44.4. Internet	913
	44.5. Sieci społecznościowe	916
Rozdział 45.	Ofiary przemocy seksualnej	919
	45.1. Badania ofiar przemocy seksualnej	919
	45.2. Typy zgwałcenia	924
	45.3. Cechy ofiar przemocy seksualnej	925
Rozdział 46.	Kobieta jako ofiara przestępstwa w rodzinie	933
	46.1. Podejście socjologiczne do przemocy w rodzinie	933
	46.2. Źródła konfliktów małżeńskich	939
Rozdział 47.	Prostytutka jako ofiara przestępstwa	947
	47.1. Związki prostytucji z przestępczością	947
	47.2. Handel kobietami	950
Rozdział 48.	Dzieci jako ofiary przestępstw	960
	48.1. Handel dziećmi	960
	48.2. Seksualne wykorzystywanie dzieci	962
	48.3. Wpływ konfliktów zbrojnych na struktury rodzinne	968
	48.4. Dystrybucja pornografii dziecięcej przez internet	969
	48.5. Skala prostytucji dziecięcej	970
	48.6. Przymusowe małżeństwa dzieci	974
	48.7. Żebractwo	974
	48.8. Problemy zwalczania handlu dziećmi	977
Rozdział 49.	Osoba niepełnosprawna jako ofiara przestępstwa	982
	49.1. Uprzedzenia	982
	49.2. Teorie dotyczące reakcji społecznej	986
Rozdział 50.	Ludzie starsi jako ofiary przestępstw	992
	50.1. Dyskryminacja osób starszych	992
	50.2. Przemoc	1000
	50.3. Gerontofilia	1006
Rozdział 51.	Ofiary przestępstw komputerowych i internetowych	1008
	51.1. Istota przestępstw informatycznych	1008
	51.2. Odpowiedzialność prawna	1018
Rozdział 52.	Ofiary łamania praw do prywatności	1025

52.1. Pojęcie prywatności	1025
52.2. Naruszenie osobistej przestrzeni	1030
52.3. Formy obrony prywatności	1035
Rozdział 53. Udzielanie pomocy ofiarom przestępstw przez śwz świadków	
na miejscu zdarzenia	1038
53.1. Bezczynność świadków zdarzenia	1038
53.2. Status ofiary	1045
53.3. Czynniki powodujące udzielenie pomocy	1046
Literatura uzupełniająca	1058
Część czwarta	
PSYCHOLOGICZNA PROBLEMATYKA WYKRYWALNOŚCI CI	
SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW	
Rozdział 54. Formowanie się materiału zeznaniowego	1069
54.1. Spostrzeżenia	1069
54.2. Koncentracja uwagi	1085
54.3. Zapamiętywanie	1085
54.4. Przypominanie	1087
54.5. Istota przestępstw związanych z zapomnieniem	1100
Rozdział 55. Taktyka przesłuchania świadka	1102
55.1. Cele przesłuchania	1102
55.2. Etapy przesłuchania	1105
55.3. Badania krzyżowe	1112
55.4. Wywiad poznawczy	1120
55.5. Przesłuchanie powtórne	1124
Rozdział 56. Przesłuchanie dziecka	1128
56.1. Dziecko jako świadek specyficzny	1128
56.2. Wybór miejsca przesłuchania	1133
56.3. Udział w przesłuchaniu psychologa lub biegłego lekarza	1135
56.4. Metody przesłuchania	1137
56.5. Analiza mechanizmów psychologicznych zach zeznań	1151
dziecka	1152
56.6. Procedura oceny zeznań dziecka	1152
Rozdział 57. Ocena fałszywych zeznań	1166
57.1. Podatność na sugestie	1166
57.2. Czynniki kształtujące fałszywe przyznanie się	1173
57.3. Zapobieganie fałszywym przyznanom się	1178
Rozdział 58. Prawdziwość zeznań na podstawie analiz wskaźników emocji	1182
58.1. Brak kontroli zachowań	1182

74.2. Konfrontacja słuchowa	1480
Rozdział 75. Analiza rzeczywistości zeznań	1488
75.1. Kryteria w ustalaniu rzeczywistości zeznań	1488
75.2. Badania na temat wartości metody analizy rzeczywistości zeznań	1490
Rozdział 76. Wykorzystanie hipnozy w badaniach pamięci świadków	1493
76.1. Hipermnezja hipnotyczna	1493
76.2. Zniekształcenia pamięciowe w hipnozie	1495
76.3. Efektywność hipnozy kryminalistycznej	1497
76.4. Dopuszczalność hipnozy w procesie	1502
Rozdział 77. Profilowanie przestępców na podstawie modus operandi	1508
77.1. Metody analizy działania sprawców przestępstw	1508
77.2. Analiza cech miejsca zbrodni	1514
77.3. Seryjni zabójcy	1518
Rozdział 78. Ustalenie profili przestępców na podstawie zeznań pokrzywdzonych i innych świadków	1529
78.1. Ocena cech sprawców w ustalaniu ich profili	1529
78.2. Informacje diagnostyczne	1533
Rozdział 79. Psychologiczno-prawne problemy instytucji świadka anonimowego i świadka koronnego	1542
79.1. Specyficzne regulacje prawne	1542
79.2. Ochrona świadków	1546
Literatura uzupełniająca	1564
Część piąta	
PSYCHOLOGICZNE PROBLEMY ZAPOBIEGANIA PRZESTĘPSTWOM	
Rozdział 80. Psychologiczne podstawy zapobiegania przestępczości i innym rodzajom patologii	1583
80.1. Usuwanie czynników ryzyka w działalności profilaktycznej	1853
80.2. Rozwojowe modele profilaktyczne	1590
80.3. Profilaktyka kryminologiczna	1597
80.4. Zadania kurateli sądowej	1604
Rozdział 81. Systemowe zapobieganie przestępczości	1618
81.1. Rodzaje prewencji	1618
81.2. Resocjalizacja sprawców przestępstw jako metoda prewencji	1627
81.3. Strach przed przestępczością	1629
81.4. Wpływ analizy przestępczości na kierunki działań profilaktycznych	1634

81.5. Posunięcia strategiczne	1635
Rozdział 82. Polityka prewencyjna państwa	1638
82.1. Rola prawa	1638
82.2. Profilaktyczne funkcje Policji	1641
82.3. Zadania kuratelii sądowej	1652
82.4. Organy kontroli	1653
82.5. Prywatny sektor ochrony	1659
Rozdział 83. Społeczne strategie zapobiegania przestępczości	1661
83.1. Straż obywatelska	1661
83.2. Profilaktyka przedprzestępcza	1664
83.3. Społeczne komisje samoobrony	1665
83.4. Profilaktyczne oddziaływanie postępowania karnego	1667
83.5. Zakres współdziałania społeczeństwa w zapobieganiu u przestępczości	1667
83.6. Agencja ochrony osób i mienia	1670
83.7. Zapobieganie przestępstwom przeciwko życiu i mieniu właścicieli taksówek	1678
83.8. Działania antywiktyimizacyjne	1680
Rozdział 84. Zapobieganie przestępczości z perspektywy psychologii środowiskowej	1683
84.1. Pojęcie i zakres psychologii środowiskowej	1683
84.2. Zagęszczenie ludności	1687
84.3. Autonomiczność życia w miastach	1689
84.4. Mapy poznawcze	1692
84.5. Bezpieczne osiedla	1693
84.6. Kontrola dostępu	1694
84.7. Jakość oświetlenia	1702
84.8. Bezpieczny dom	1706
Rozdział 85. Badanie postaw policjantów wobec zgwałceń	1708
85.1. Policyjna kultura	1708
85.2. Badania informacji o zgwałceniach	1710
85.3. Analiza mitów o zgwałceniach	1712
Literatura uzupełniająca	1716

Część szósta

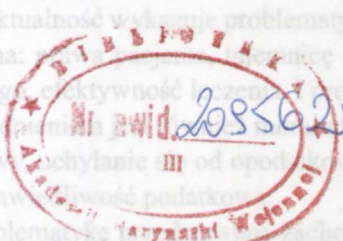
WYBRANE ZJAWISKA SPOŁECZNE O POTENCJALNYM ZAGROŻENIU

Rozdział 86. Agresja w ruchu drogowym	1729
86.1. Przejawy agresji w ruchu drogowym	1729
86.2. Badanie zjawiska agresji w ruchu drogowym	1733

Rozdział 87. Destruktywna rola nienawiści w przestrzeni publicznej	1738
87.1. Podstawowe emocje	1738
87.2. Generowanie stanów emocjonalnych	1741
87.3. Narcyzm	1742
87.4. Marzenia senne i fantazje	1744
87.5. Pojęcie uprzedzenia	1747
87.6. Ignorancja	1749
87.7. Nienawiść	1750
87.8. Postępowanie karne	1752
87.9. Typologia sprawców	1759
Rozdział 88. Manipulacje w relacjach interpersonalnych	1760
88.1. Pojęcie manipulacji	1760
88.2. Czynniki kształtujące zaufanie	1764
88.3. Metody manipulacji	1770
88.4. Zagadnienie makiawelizmu	1774
88.5. Wykrywanie kłamstwa	1779
88.6. Analiza kłamstwa	1783
88.7. Strategie ustalania prawdy	1789
Rozdział 89. Relacje lekarz – pacjent	1795
89.1. Prawa pacjenta	1795
89.2. Tajemnica lekarska	1797
89.3. Autonomia pacjenta	1805
89.4. Lekarz rodzinny	1807
89.5. Efektywność leczenia	1810
89.6. Stres w pracy lekarza	1815
Rozdział 90. Moralność podatkowa	1819
90.1. Obowiązek podatkowy	1819
90.2. Uchylanie się od opodatkowania	1820
90.3. Poziom moralności podatkowej	1823
90.4. Subiektywna sprawiedliwość podatkowa	1827
Rozdział 91. Zachowania nieproduktywne w miejscu pracy	1831
91.1. Pojęcie zachowań nieproduktywnych	1831
91.2. Zachowania nieproduktywne jako reakcja obronna	1833
91.3. Kontrola w pracy	1834
91.4. Zapobieganie nieproduktywnym zachowaniom	1835
Literatura uzupełniająca	1838

WYKAZ „OKIENEK” PROBLEMOWYCH

1. Psychologia w codziennej służbie policji [rozdział 4]	79
2. Inteligencja emocjonalna [rozdział 5]	119
3. Emocje awersyjne i zachowanie agresywne w świetle neurofizjologii i neurochemii mózgu [rozdział 6]	133
4. Gry wideo ze scenami przemocy i filmy z przemocą seksualną [rozdział 8]	174
5. Ocena kliniczna ryzyka przemocy [rozdział 8]	185
6. Amnezja jako sposób obrony przestępców [rozdział 9]	213
7. Dryft genetyczny [rozdział 14]	288
8. Przestępstwa na tle nienawiści w internecie [rozdział 15]	295
9. Prognoza instytucjonalnej przemocy wśród więźniów [rozdział 16]	318
10. Osobowość morderców seryjnych [rozdział 16]	323
11. Narkotyki a zabójstwa dokonane przez nieletnich sprawców [rozdział 20]	394
12. Metabolizm informacyjny [rozdział 20]	407
13. Czy hipnoza świadków może budzić nadzieję w sprawach bez wyjścia? [rozdział 33]	668
14. Postęp w dziedzinie nauk medycznych [rozdział 39]	809
15. Opinie o ofiarach przestępstw z użyciem przemocy [rozdział 40]	817
16. Nadużycia wobec osób starszych [rozdział 50]	995
17. Istota promocji bezpieczeństwa psychicznego [rozdział 60]	1263
18. Karta zdrowia psychicznego [rozdział 60]	1265
19. Syndrom po użyciu broni [rozdział 68]	1376
20. Metody konfrontacji [rozdział 74]	1466

Wyjątkową aktualność w literaturze problematyka relacji lekarza z pacjentem – zwrócono tu uwagę na: rolę psychologii w pracy lekarza, autonomię pacjenta, pozycję lekarza rodzinnego, efektywność psychoterapii, problematykę stresu w pracy lekarza.

Nowym zagadnieniem jest podatkowa. Analizie poddano: obowiązek podatkowy, odwołanie od opodatkowania, poziom moralności pi podatkowej, subiektywną sprawność podatkową.

Ciekawą problematyką jest zachowanie nieproduktywne w w miejscu pracy. Wymienić tu należy: ogólne pojęcie zachowań nieproduktywnych, zachowania nieproduktywne jako reakcję obronną, kontrolę w pracy i zapobieganie nieproduktywnym zachowaniom.

Z uwagi na zakres treści nie tylko studenci z wydziałów psychologii, socjologii, prawa i pedagogiki, lecz również pracownicy organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości będą mogli zaznajomić się z problemami, które są tak ważne w procesie dochodzenia do prawdy.